

„Wyzwolenie człowieka zaczyna się od wewnątrz” – Józef Tischner

- **Kapsuła czasu** to pojemnik, w którym umieszcza się przedmioty bądź informacje przeznaczone dla przyszłych pokoleń. Stwórzcie kapsułę wolności. Włóżcie do niej Wasze skojarzenia z wolnością zapisane na małych kolorowych kartkach. Zostaną one odczytane na koniec warsztatu.

Wolność słowa jest jedną z najcenniejszych wartości w społeczeństwach demokratycznych. Jest to prawo do publicznego wyrażania własnych poglądów i myśli oraz do ich szanowania przez inne osoby. Wielu z nas z trudnością wyobraża sobie życie w świecie, gdzie wolność słowa nie jest szanowana.

Wolność słowa jest podstawą demokracji — pozwala zarówno na krytykę władzy, jak i na przeprowadzanie pozytywnych, obywatelskich działań. Zestawienie informacji z różnych źródeł, przedstawiających odmienne punkty widzenia, ułatwia krytyczny ich odbiór i sformułowanie własnej oceny sytuacji.

Każdy z uczestników przestrzeni medialnej może wygłosić swój pogląd, konfrontować się ze zdaniem innych osób, dyskutować — na przykład za pośrednictwem Internetu, na odpowiednich forach i portalach. Już nastolatki mogą rozpocząć społeczną aktywność i zaangażowanie, włączając się do wymiany zdań. Dobrze jest zachęcać do tego młodzież, jednocześnie propagując postawę poszanowania dla poglądów i postaw innych osób.

To, że można publicznie wypowiedzieć niemal wszystko, nie oznacza, że tak powinno się robić. Brak refleksji na temat tego, kogo i w jaki sposób może urazić dana wypowiedź, sprzyja zjawisku mnożenia się negatywnych i obraźliwych przekazów w Internecie. Za każdym razem, gdy młody człowiek decyduje się na publiczną wypowiedź (a zwłaszcza jeśli porusza delikatny temat), powinien zastanowić się nad jej formą i treścią. Krytyka z zachowaniem postawy szacunku wobec drugiej osoby jest pewną sztuką, wymagającą szczególnej uwagi.

Wolność słowa to prawo do mówienia tego, co się myśli. Inne osoby powinny szanować to, co mówisz. Oznacza to też, że wypowiedzi innych powinny być również uszanowane przez ciebie. Nawet jeśli się z nimi nie zgadzasz.

Wprawdzie w sieci można powiedzieć prawie wszystko, jednak niektórych rzeczy lepiej nie mówić. Twoje słowa mogą urazić drugą osobę, nawet jeśli jej nie znasz. Rozmawiając przez internet, staraj się otwarcie podchodzić do innych.

Urodziliśmy się i wychowaliśmy w kraju, gdzie wolność słowa jest normą. Warto jednak przypominać, że nie zawsze w Polsce tak było, a na świecie do dziś są kraje, gdzie takiej wolności nie ma. Lekcja ma pomóc w uświadomieniu sobie, że wolność słowa nie oznacza przyzwolenia na obrażanie innych.

Przygotujcie paski z początkowymi fragmentami sentencji i dokończcie wydrukowane na kartach zdania:

Życie to za mało...

Wolność to posłuszeństwo...

Wolność nigdy nie jest dobrowolnie dana...

Nie ma wolności...

Nie ma siły, która może położyć kres...

Być wolnym to nie tylko pozbywać się łańcuchów, ale także żyć w taki sposób...

Sekretem szczęścia jest wolność, a sekretem wolności....

- Ustalcie czy opisane zachowania są dopuszczalne czy nie, zaznaczcie plusem lub minusem (przy wypisanych od 1 do 10 numerkach stawiają + lub -). Ocena czasem zależy od kontekstu — np. podczas wojny na murach rysowano antyhitlerowskie rysunki i był to wyraz walki, a rysunki podnosiły na duchu innych ludzi.

**Czy opisane zachowanie jest dopuszczalne (ponieważ mamy wolność słowa), czy nie? Lp.
Zachowanie dopuszczalne (+) niedopuszczalne (-)**

1. Napis na murze „precz z aktualną władzą”.
2. Wpis na forum internetowym: „Nie mam ochoty dyskutować z takim idiotą jak ty”.
3. Wypowiedź dla wiadomości telewizyjnych: „Nie podoba mi się plan nowego parku. Projektant zupełnie nie wziął pod uwagę potrzeb starszych ludzi i matek z wózkami, zamiast podjazdów wszędzie są schody”.
4. Tekst w gazecie: „Zwyczajnie tego plemienia są okrutne i dzikie. Do dziś za kradzież ucina się złodziejowi rękę”.
5. Wypowiedź w audycji radiowej: „Minister zupełnie nie przemyślał swojej decyzji. Stracą na tym przede wszystkim ludzie starzy i chorzy. Minister zlekceważył raport mówiący o tym, że nie powinno się likwidować osiedlowych przychodni zdrowia”.
6. Dyrektor szkoły do uczniów: „Uważam was za bandę szczeniaków, których należało by w poprawczaku trzymać”.
7. Tekst z gazetki szkolnej: „Nasza grubaśna pańcia od matmy postanowiła, że kto w poniedziałek nie będzie miał kapci, nie wchodzi do jej sali”.
8. Wypowiedź na czacie w internecie: „Nie zamierzam przedłużać rozmowy, ponieważ widzę, że wyczerpały się argumenty merytoryczne i zaczyna się przepychanka słowna”.
9. Wypowiedź polityka: „Nie mam żadnych dowodów, ale mogę z czystym sumieniem powiedzieć, że nasi oponenti to zwykli złodzieje”.
10. Opinia mieszkańca o nowym pomniku: „Może był on potrzebny, ale uważam, że jest strasznie brzydki”.

❖ **Prawa są takie same dla wszystkich dzieci na całym świecie.**

Zawieście planszę kuli ziemskiej, przygotujcie ilustracje dzieci różnych narodowości i wybranych praw, niech uczniowie rozmieszczają dzieci wokół planety i ilustracje praw w dowolny sposób w dowolnych miejscach lądu, określają prawa. Po zakończonej pracy sformułujcie odpowiedź na pytanie: *Jak myślicie, czy wszystkie dzieci na całym świecie pomimo tego, że się różnią, mają te same prawa?*

❖ **Tacy sami?** – zastanówcie się w jakich obszarach życia dzieciom z niepełnosprawnością, np. fizyczną funkcjonuje się trudniej. Czy macie kolegów, którzy poruszają się na wózkach? Z jakimi problemami muszą się borykać na co dzień?

